

BOEKBESPREKINGEN

W. HARRY ARCHER B.S. U.A. D.D.S. Prof. of Oral Surgery University of Pittsburgh. *A Manual of Oral Surgery. A Step by Step Atlas of Operative Techniques.* 1956. 877 blz. \$ 16.50. W.B. Saunders Comp., Philadelphia.

Zij, die zich voor de tandheelkundige en kaakchirurgie interesseren, kunnen geen plezieriger, didactisch beter boek in de hand nemen, dan dat van Prof. Archer.

In zijn meer dan achthonderd bladzijden bevattend boek, behandelt de auteur alle facetten, problemen, praktische moeilijkheden van de tandheelkundige en kaakchirurgie en chirurgische prothetiek. De indeling van het boek is zeer logisch, de tekst zeer duidelijk, foto's en schetsen zó sprekend, dat dit voor autodidacten grote waarde heeft.

Niets ontgaat zijn aandacht om volledig te zijn; niet alleen de indicaties en de operatietechniek worden zeer in extenso behandeld, maar ook aan het hiervoor nodige instrumentarium, zelfs aan het praktische probleem van sterilisatie wordt een apart hoofdstuk gewijd. Aan het gebruik van antibiotica wordt alle aandacht geschonken. Hij propageert zelfs bij eenvoudige chirurgische ingrepen het profylactisch toedienen van antibiotica en lokaal in de mond sulfa-preparaten en bij alle ingrepen hospitalisatie van de patiënt.

In meer dan zestig bladzijden beschrijft hij alle mogelijke complicaties, die tijdens of na een kaak- of mondoperatie kunnen optreden en de behandeling hiervan.

Aan de kaakfracturen, oorlogsverwondingen wordt zeer veel aandacht besteed en vele gecompliceerde en ingenieuze apparaten beschreven.

Door H a m i l t o n B. G. R o b i n s o n worden de maligne afwijkingen in de mond beschreven en de verantwoordelijkheid van de tandarts, bij de vroegtijdige ontdekking hiervan onderstreept. In aansluiting hierop door S. G. H e n d e r s o n de bestralingstherapie volgens mij ten onrechte, te uitgebreid beschreven, aangezien deze onder een andere specialisatie valt.

H a r r y S i c h e r behandelt in een apart hoofdstuk de anatomische verklaring van de pijn en de auteur zelf weer de behandeling hiervan.

Als curiosum kan ik nog melden, dat aan het eind van het boek de juridische aspecten van de tandheelkundige kaakchirurgische verrichtingen zoals in Amerika blijkbaar nogal eens voorkomt, zeer interessant, met veel voorbeelden worden beschreven.

Zoals ik in het begin van mijn bespreking schreef, de duidelijke tekst, goede tekeningen, de step by step atlas leveren een waardevolle bijdrage voor iedereen die zich voor deze materie interesseert.

B a r s o n y

Prof. A. BENAGIANO. *La Prognosi e la Terapia Precocce.* Revista Italiana di Stomatologia Anno XI, No. 9. Settembre 1956.

Nadat Prof. M a g g i o n i, op verzoek van het Bestuur van de A.M.D.I., het vraagstuk van de vroegtijdige diagnose heeft behandeld (zie T. v. T.

dec. 1956, No. 12, blz. 894) ontving ik thans van Prof. B e n a g i a n o zijn verhandeling over de vroegtijdige prognose en therapie in een publikatie van 100 bladzijden, met 61 afbeeldingen verlucht.

Ook hier blijkt bij de bekwame leider van de Eastman Clinic te Rome een grondige kennis van de wereldliteratuur voorhanden en evenals de meeste Europese orthodontische autoriteiten, bepleit hij het nut en de noodzaak van vroegtijdige behandeling, hetgeen grotendeels met losse apparaten geschiedt. De schrijver huldigt geen eenzijdige therapie, is geen stichter of volgeling van een bepaalde school, doch geeft aan welke apparaten door hem worden ge- bezigd en waarom.

Hij volgt de door schrijver dezes op het Congres te Wenen (1936) aangegeven verdeling in een vroegtijdig, een normaal en een te laat ingrijpen en sluit zich ook aan bij een later door H o t z aangevulde subdivisie, de periode van het wisselgebit en van het voltallige blijvende gebit.

In de beschreven apparatuur was voor referent nieuw een door A. F. M a c a r y (Parijs) aanbevolen soort activator, waaraan een paar haken zijn bevestigd op de hoogte der canini, die de patiënt gelegenheid geven door middel van een daaraan bevestigde elastische stevige metaaldraad, ademhalingsoefeningen te ondernemen en tegelijk de Coffinveer van het apparaat te spannen. M a c a r y blijkt een groot voorstander van een combinatie van dento-faciale en borst-orthopedie, onder het motto: „Tous les praticiens peuvent et doivent pratiquer l'orthopédie fonctionnelle dento-faciale et thoracique”.

B e n a g i a n o heeft zijn Italiaanse collega's met deze publikatie onge-
twijfeld een uitnemende dienst bewezen. N o r d

K. K. KOIVUMAA. *Changes in Periodontal Tissues and Supporting Structures connected with Partial Dentures.* Finska Tandläkarsällskapets Förhandlingar. Vol. 62, Suppl. I. 1956.

Bovenstaande belangrijke Finse publikatie (in de Engels taal) van 188 bladzijden en 60 afbeeldingen verscheen als supplement van het Finse Tandheelkundige Tijdschrift, met de financiële steun van de Finse tandheelkundige Vereniging en het Tandheelkundig Instituut van de Universiteit van Helsinki.

Het is een uitvoerige en zeer nauwkeurige klinische, histologische en röntgenologische studie van het probleem der veranderingen onder partiële prothesen met aan het slot een statistische appendix van K i h l b e r g en een eerbiedwekkende literatuurlijst.

Interessant is ook het röntgenologische deel, waar de pantomogrammen de mogelijkheid bieden tot nauwkeuriger meting. Het klinische onderzoek omvatte 198 gevallen in de onderkaak, 74 in de bovenkaak, die voor de behandeling en gedurende een jaar daarna werden gecontroleerd.

Een tweede groep van resp. 118 en 60 gevallen werd zès jaar na het inzetten onderzocht.

De schrijver komt onder meer tot de conclusie, dat de prothesedragers méér last hebben van ontstekingen, diepere pockets en beweeglijkheid der elementen dan degenen die om een of andere reden het apparaat niet dragen en dat er ook verschil te constateren valt tussen de „dag en nachtdragers” en degenen die de prothese alleen overdag in hebben.

Nagegaan werden verder de toestand van de tandvlees- en alveolaarrand, de mucosa van het palatum en de veranderingen in de processus alveolaris. Voorts het articulatie-evenwicht van prothese en restgebit en ten slotte de persoonlijke mening der patiënten over de — al of niet — gedragen apparaten.

Ook de orthodontist kan dit originele onderzoek ter bestudering worden aanbevolen.

N o r d

WILHELM MEYER, Dr. Med. Dr. med. dent. a. ö. Professor, Direktor des Zahnärztlichen Instituts der Universität Göttingen. *Die Zahnextraktion und ihre Schmerzverhütung*. Verlag von Urban & Schwarzenberg, München und Berlin 1956. Met 140 illustraties. D.M. 10.

Dit boekje van honderd bladzijden behandelt onder het hoofdstuk van de extracties na enige inleiding over indicatie en voorbereiding, het instrumentarium en het gebruik hiervan. Het is zeer te waarderen, dat alle buitenissige tangen en hevels zijn weggelaten. Achtereenvolgens worden de normale extracties van de diverse tanden en kiezen vermeld, waarbij de schematische tekeningen wel eens wat al te eenvoudig zijn gegeven en niet meer voldoende de details waar het op aankomt aan de onervaren lezer laten zien (de facetten op de bekken van de bovenmolaartangen). De wortelextractie met behulp van hevel en beitel wordt even genoemd, evenals het verwijderen van geteïneerde en geïmpacteerde gebitselementen. Enige complicaties bij en na de extractie worden besproken (ook M e y e r gebruikt bij alveolitis waterstof superoxyde en kent weinig waarde toe aan lokaal gebruik van antibiotica!). Terecht worden de ondoelmatige instrumenten gehekeld, die nog altijd in catalogi en instrumentenzaken prijken!

In het tweede deel wordt de anesthesie behandeld. Hoewel slechts anderhalve bladzijde over de narcose geschreven is, staan daarin reeds zeer vele goede raadgevingen. Schrijver beveelt de lokaal anesthesie aan voor de tandheelkundige praktijk en wil de narcose beperken tot toepassing in de kliniek.

De innervatie van onder- en bovenkaak wordt kort besproken, evenzo de injectietechniek. De schrijver breekt nog steeds een lans voor zelfbereide injectievloeistof, maar de carpules zullen de plaats die ze in de algemene praktijk hebben veroverd wel niet gauw meer verliezen. Daarna worden nog enige complicaties even genoemd.

Een boekje kort en bondig zonder omhaal, volkomen op de dagelijkse praktijk ingesteld, geschreven met scherpe kritische zin. Iedere student zou ik dit boekje ter lezing warm willen aanbevelen en menige gevestigde tandarts zal na lezing tot de conclusie komen, dat hij wel enige hiaten in zijn kennis heeft aangevuld.

H u t

GUIDO FISCHER. Prof. Dr. *Die örtliche Betäubung in der Zahnheilkunde*. Zehnte Auflage, Johann Ambrosius Barth Verlag, Leipzig 1955. 314 blz. D.M. 18.50.

Het boek van F i s c h e r dat in 1911 het licht zag, beleeft thans zijn tiende druk. De titel van het werk is bijna simplistisch te noemen, de uitvoerige verscheidenheid der behandelde stof in aanmerking genomen. Behalve voor de

gevoelloosmaking in engere zin vraagt Fischer onze aandacht voor de anatomie, histologie en pathologische anatomie van het kaakapparaat, de farmacologie en applicatiemethoden van de anesthetica etc. en dat alles op onovertroffen wijze behandeld, gerangschikt en illustratief verduidelijkt. Zou de practicus behoefte gevoelen zich weer eens theoretisch te interesseren voor de zaken waarmee hij dag-in dag-uit te maken heeft — hij leze Fischers boek en vindt daarin alles wat hij begeert; krijgt bovendien nog eens een vaderlijke vermaning als:

„das beste Sedativum ist und bleibt der verständnisvolle und gütige Arzt“.

De afbeeldingen zijn niet alleen bijzonder fraai, ik meen dat ze hier en daar zeldzaam zijn: uitbreidingsgebied van de n. buccinatorius, onderkaaks-door-snedes op verschillend niveau van een jong, gezond individu, etc.

De auteur doet zich als fel tegenstander van de evipannarcose — als routine-methode in de chirurgische tandheelkunde gebruikt — kennen en trekt fel van leer in de weerlegging van een evipan-begunstigend artikel uit 1952 van de hand van zekere Kirsch. Men kan hiermee instemmen.

Omtrent het *Corbasil* liet wijlen collega Van Dongen — expert op het gebied van de tandheelkundige farmacologie — dezelfde afkeurende geluiden horen als auteur Fischer (waarom bij hartpatiënten niet alle vasoconstrictie overboord? 5% novo werkt schitterend! Ref.), terwijl ook hij het betrekkelijk nog jonge *xylocaine* in het middelpunt der belangstelling plaatste.

Vermelden wij nog Fischer's „specialiteit“, zijn „Trockensalzlösung“. Het droogzout is hierbij de vasoconstrictor, welke, in één helft van een dubbel-ampul verpakt, direct vóór de injectie met het anestheticum wordt vermengd, waardoor dus een volkomen vers inspuitingsmengsel verkregen wordt. Dit o.a. ter eliminering van fenolachtige stoffen, welke ter conservering in de gebruiksklare gewone ampullen aanwezig schijnen te zijn.

Al met al is Fischer's boek uitermate instructief, grondig, zonder moeizaam leesbaar te zijn. Evenals vorige uitgaven zal ook deze haar weg naar spreekkamerboekenkast en studentenkamer ongetwijfeld vinden.

Elias

ULRICH RHEINWALD. *Die Karies der Zähne als Korrosionserscheinung*. Eine ätiologische Studie. 164 blz., 12.50 D.M. Joh. Ambr. Barth Verlag, Leipzig.

In dit boekje heeft de schrijver zijn nieuwe cariëstheorie neergelegd. Het cariësproces wordt door hem gezien als een corrosieverschijnsel, veroorzaakt door kleine potentiaalverschillen op het tandoppervlak. In een moderne conceptie, aangepast aan onze grotere kennis omtrent deze processen wordt de oude elektrische cariëstheorie van Bridgman nieuw leven ingeblazen.

Na een overzicht van de verschillende cariëstheorieën, komen in het kort de verschillende factoren ter sprake die een invloed op het cariësproces uitoefenen. Hierna bespreekt schrijver de anatomische structuur, en de chemische en fysische samenstelling van glazuur, dentine en cement. In dit hoofdstuk wordt ook het fluor als cariësprofylacticum behandeld, waarin schrijver verklaart dat deze stof „ohne wesentliche Bedeutung für das kariöse Geschehen ist“.

In hoofdstuk IV wordt vervolgens een summiere uiteenzetting gegeven over de macroscopische verschijningsvorm van de cariës, het histologische beeld

ervan en de invloed die zuren, bacteriën en elektrochemische krachten op de tanden hebben.

In het hoofdstuk „Die Reparation” komen de eigenschappen van het speeksel ter sprake en de remineralisatie van glazuur.

De laatste drie hoofdstukken zijn geheel gewijd aan de corrosie, waarbij schrijver uitgaande van het algemene proces zijn nieuwe cariëstheorie ontwikkelt, enige proefjes op tanden in vitro beschrijft om tenslotte te pogen alle experimentele en klinische waarnemingen betreffende de cariës met behulp van zijn theorie te verklaren.

Alle inleidende hoofdstukken van dit boekje zijn dienstbaar gemaakt aan schrijvers theorie. Zo wordt vastgesteld dat bij glazuurcariës het proces *niet* aan de glazuuroppervlakte begint. Ruimte voor een andere mening bestaat niet meer!

Zuur, betoogt de schrijver, is niet in staat glazuur op te lossen, en hij bewijst dit door drie elementen gedurende drie maanden in een reageerbuisje met zoutzuur van pH 4.- te doen, zonder veranderingen aan het glazuur waar te nemen. Eén keer per week werd de pH gecontroleerd en zo nodig opnieuw ingesteld.

Indien wij aannemen dat de proef gedaan is in 20 ml vloeistof en elke week alle zoutzuur is opgebruikt en door nieuw zoutzuur is vervangen, leert een eenvoudige berekening dat nooit meer dan 0.05 mg calcium in oplossing kan gaan!

De overige argumenten van Rheinwald liggen in het zelfde vlak. Ook bacteriën kunnen volgens hem bij de glazuurcariës geen rol spelen want onder tandsteen — waarin bacteriën voorkomen — treedt ook geen cariës op! En zo blijft noodzakelijkerwijs nog slechts de mogelijkheid van de corrosie over.

Bij deze theorie wordt glazuur als halfgeleider en het speeksel als ionengeleider gezien, waardoor elektrostatische oplading in de mond mogelijk zou zijn. Ook thermostromen (hete spijzen!) worden als oorzaak van potentiaalverschillen gezien. Uit de proeven in vitro bleek dat bij het leiden van stroom door een tand het glazuur in oplossing ging (hetgeen ook Miller reeds had aangetoond). Hiermede was voor schrijver „in hohem Grad wahrscheinlich” dat cariës door corrosie ontstaat waarna alle klinische beelden „lückenlos erklärt werden”.

Een keurig uitgegeven boekje met een zeer matige inhoud.

Backer Dirks

ONTVANGEN BOEKEN

- Häupl, c.s.: Die Zahn-, Mund- und Kieferheilkunde, Liefer. 26.
 P. Kranz: Chirurgie des praktischen Zahnarztes.
 M. M. Cohen: Pediatric Dentistry.
 B. J. Orban: Oral Histology and Embryology.
 A. Remijn: De sociale verzekeringswetgeving in Nederland.